

Hemşirelik Bakım Uygulamaları Gündemi: Hemşirelik Eğitimi Yansımaları

Nursing Care Practice Agenda: Reflections on Nursing Education

Ebubekir KAPLAN¹, Özkan SİR², Fahri AŞKAN³

¹ İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı Doktora Programı, İstanbul, Türkiye

² Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye

³ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Hemşirelik Bölümü, Van, Türkiye

ÖZET

Hemşirelik eğitimi ve uygulama standartları sürekli olarak güncellenmektedir. Hemşirelik okulları ve sağlık kurumları, hemşirelerin yeni bilgi ve becerilere erişimini sağlamak ve en son tıbbi gelişmeler doğrultusunda eğitim vermek için uygun standartlara sahip olmalıdır. Hemşireliğin hızla gelişmesiyle birlikte hemşirelerin klinik becerilerden çok daha fazlasına ihtiyacı vardır. Hemşirelik öğrencilerinin sadece teorik bilgi ile değil, aynı zamanda iletişim, problem çözüme, eleştirel düşünme, ekip çalışması ve liderlik becerileri ile mezun olmaları beklenmektedir. Hemşirelik uygulamaları sağlık sisteminde kritik bir rol oynamaktadır ve bu alandaki gelişmeler sürekli olarak izlenmelidir. Bu gelişmeler, hemşirelerin daha etkili ve nitelikli sağlık hizmetleri sunmalarına yardımcı olacak önemli konuları yansıtmaktadır. Hemşirelikte kaliteyi ve öğrenmeyi geliştirmek için teknolojik değişim ve gelişmelerden yararlanmak gerekmektedir. Teknolojik ve inovatif yenilikler, hemşireleri uygulamadaki karmaşık klinik ortamlara hazırlayarak teori ve uygulama arasındaki boşluğu kapatmaya yardımcı olur. Bu derleme, hemşirelik uygulamalarının güncel konularını ele alarak hemşirelik eğitimindeki gelişmeleri detaylı bir şekilde inceleme ve hemşirelik eğitim programlarının uygulanabilirliği, kalitesi ve güncelliğine odaklanarak, alandaki gelişmeleri değerlendirme ve gelecekteki eğitim stratejilerine ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik eğitimi, bakım, bakım uygulamaları, teknoloji.

ABSTRACT

Standards of nursing education and practice are constantly being updated. Nursing schools and health institutions should have appropriate standards to ensure that nurses have access to new knowledge and skills and to provide education in line with the latest medical developments. With the rapid development of nursing, nurses need much more than clinical skills. Nursing students are expected to graduate not only with theoretical knowledge but also with communication, problem solving, critical thinking, teamwork and leadership skills. Nursing practices play a critical role in the health system and developments in this field should be monitored continuously. These developments reflect important issues that will help nurses to provide more effective and qualified health services. It is necessary to benefit from technological changes and developments to improve quality and learning in nursing. Technological and innovative innovations help to close the gap between theory and practice by preparing nurses for complex clinical environments in practice. This review aims to examine the developments in nursing education in detail by addressing the current issues of nursing practice and to evaluate the developments in the field and to shed light on future educational strategies by focusing on the applicability, quality and currency of nursing education programs.

Keywords: Nursing, nursing education, care, care practices, technology.

GİRİŞ

Zaman içinde gelişim gösteren hemşirelik, bireyin, ailenin ve toplumun sağlığı ile birebir yakından ilgilenen bir bilim ve sanat dalıdır. Bu kapsamda bireyin sağlığını korumak, sürdürmek ve geliştirmek için faaliyetler yürütülür. Sağlık sorunlarında ise bireylerin sağlığına kavuşmasına yardımcı olmayı amaçlayan uygulamalı bir meslektir.^{1,2} Hemşireler, bireyin doğumundan yaşamının sonuna kadar olan süreçte, hatta gebelik dönemi de dahil olmak üzere, her türlü durumda insana yardımcı olma görevini üstlenirler. Bu meslek, toplumsal, bilimsel ve teknolojik değişimlerin etkisi altında sürekli olarak gelişimini sürdürmektedir.^{1,3} Hemşirelik, teorik bilginin pratik becerilerle birleştiği uygulamalı bir meslektir. Hemşirelik eğitimi, öğrencilere temel hemşirelik rolleri olan uygulayıcı, yönetici, araştırmacı, eğitici ve profesyonel rollerini ve bunun yanında modern hemşirelik rolleri olan bakım verici, karar verici, hasta savunucusu, iletişim ve koordinatörlük, rehabilite edici, kariyer geliştiricisi, konfor sağlayıcısı ve danışmanlık rolleri başarıyla yerine getirebilmeleri için gerekli olan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını içermelidir.^{4,5} Bu nedenle, hemşirelik eğitimcileri, öğrencilerin klinik yeterliliklerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak öğretim stratejilerini benimsemelidirler. Bu stratejilerin önemli bir kısmı, bilgisayar destekli eğitim, uzaktan eğitim ve simülasyon eğitiminden oluşmaktadır.^{6,7}

Öğrencilere interaktif yöntemlerle eğitim vermek, öğrenme deneyimlerini daha etkili ve anlamlı hale getirir. Bu yöntemler, sınıf içi tartışmalar, grup çalışmaları, simülasyonlar, sanal öğrenme ortamları, online eğitim platformları gibi çeşitli şekillerde uygulanabilir. Özellikle hemşirelik gibi pratiğe dayalı bir meslek için, teorik bilginin yanı sıra beceri kazanımını desteklemek için interaktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması son derece faydalıdır.^{6,8,9} Bu derlemenin amacı, hemşirelik bakım uygulamalarının hemşirelik eğitimine yansımalarını güncel literatüre dayanarak incelemektir.

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE SİMÜLASYON KULLANIMI

Simülasyon, her seviyedeki sağlık profesyonelinin ve öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarının önemli ölçüde anlaşılmasını, geliştirilmesini ve yayılmasını amaçlayan bir öğretim ve eğitim tekniğidir.¹⁰ Bu teknik sayesinde öğrenciler gerçek bir hastane ortamını deneyimler ve onunla etkileşime girer, böylece görevlerini yerine getirirken hata yapma olasılıkları önemli ölçüde azalır.¹¹ Simülasyonların ilk kullanımı savaş, havacılık ve nükleer enerji alanlarında gerçekleşmiştir.¹² Simülasyon daha çok tıp, hemşirelik, havacılık gibi meslek alanları tarafından eğitimde ve uygulamada kullanılmaktadır. Simülasyon, bir becerinin adım adım öğrenilmesi, tekrarlanması ve test edilmesine olanak sağlamanın yanında klinik ortamlardaki gerçek yaşam durumlarını yansıtmayı amaçlamaktadır.¹³ Simülasyon, öğrencilere teorik bilgiyi pratiğe dönüştürme, hata yapma olasılığı olmadan deneyim kazanma ve özgüven geliştirme fırsatı sunar.¹⁴

Amerikan Hemşirelik Yüksekokulları Birliği (The American Association of Colleges of Nursing-AACN) ve Ulusal Devlet Hemşirelik Kurulları Konseyi (The National Council of State Boards of

Nursing- NCSBN) gibi Amerikan hemşirelik kuruluşları da hemşirelik eğitiminde simülasyon ve online öğrenme yöntemlerinin kullanılmasının yararlı olduğunu bildirmektedirler.⁶ Hemşirelik eğitiminde simülasyon uygulamalarının sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir. İlk mankenin Bayan Chase adında bir oyuncak bebek olduğu aktarılmaktadır. Martha Jenkins Chase tarafından 1911 yılında Hartford Hastanesi'nde hemşirelere hastaların giydirilmesi, döndürülmesi ve nakledilmesi gibi temel becerilerin öğretilmesi amacıyla tasarlanmıştır. 1914 yılında bu mankenin yükseltilmiş bir versiyonu olan Arabella, hemşirelere enjeksiyon uygulamaları yapma fırsatı sunmuştur. Daha sonra, 1940'larda bu tür mankenlerin erkek versiyonu, ABD Ordusu tarafından hastane bakımı tekniklerini öğretmek için talep edilmiştir. 1960 yılında Laerdal Medical, suni solunum ve kardiyopulmoner resüsitasyon gibi yaşamsal becerilerin eğitimi için ilk manken olan "Rescue Annie"yi tanıtmıştır. Günümüzde, birçok şirket, sağlık hizmetleri alanında öğrencilerin ve eğitimcilerin ihtiyaçlarını karşılayan yüksek kaliteli mankenler üretmektedir.^{15,16}

Simülasyon temelli eğitim sayesinde hemşirelik öğrencileri temel hemşirelik ve klinik bakım becerileri kazanmaktadır (örneğin kan basıncı ölçümü, sıvı yönetimi veya temel yaşam desteği gibi).^{9,17} Simülasyona dayalı eğitim, klinik becerilerin tekrar edilmesine, nadir görülen klinik durumların deneyimlenmesine ve yeni becerilerin kazanılmasına olanak tanımaktadır.¹⁸ Bu yaklaşım, aynı zamanda hasta güvenliğini sağlayarak, öğrencilerin hastaya zarar verme kaygısı yaşamadan öğrenmelerini sağlamaktadır.¹⁹ Tüm bu nedenlerden dolayı, hemşirelik eğitiminde simülasyon uygulamalarının ve araçlarının yaygınlaşmasına fırsat verilmelidir. Ancak simülasyon laboratuvarlarının kurulmasının yüksek maliyetli olması, planlama ile uygulama süreçlerinin çok zaman alması gibi faktörler, bu yöntemin olumsuz yönlerini oluşturmaktadır. Ayrıca, öğrenciler gerçekçi laboratuvar ortamlarında yeni öğrendikleri teknikleri uygularken anksiyete yaşayabilmektedirler, bu gibi durumlar öğrenme sürecini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu anlamda, simülasyon temelli eğitimin faydaları göz önüne alındığında, eğitim kurumları bu yöntemi kullanırken maliyetleri ve eğitim süreçlerini dikkate alan bir yaklaşım benimsemelidir. Hemşirelik eğitiminde simülasyonun etkili bir şekilde uygulanması, öğrencilerin klinik yeteneklerini geliştirmelerine ve daha güvenli bir şekilde hastalarla çalışmalarına katkı sağlar.^{20,21}

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE İNOVASYON KULLANIMI

İnovasyon, yeni yaratıcı fikirlerin veya buluşların belirli alanlara uyarlanıp uygulanması anlamına gelmektedir.²² Literatürde inovasyonun farklı tanımları bulunsa da bu tanımların genelinde "bilim ve teknolojinin ekonomik ve toplumsal fayda sağlayacak şekilde yenilenmesi, yeni buluşlar oluşturma, farklı olma" gibi temel kavramlar vurgulanır.²³

İnovasyon veya yenilik, hemşirelik bakım kalitesini artırmak, bakım maliyetlerini düşürmek, kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarını teşvik etmek ve hemşirelikte bilimsel bilgi birikimini artırmak için önemli bir rol oynamaktadır.²⁴ Hemşirelik literatüründe, inovasyon kavramı ilk kez 1980'lerde

"ANA: Hemşirelik Müfredatlarının Yeniden Yapılandırılması" çalışması ile gündeme gelmiştir. Bu dönemde hemşirelik eğitimi ve uygulaması yeniden değerlendirilmiş ve inovasyon, bu süreçte hemşirelik alanında önemli bir kavram haline gelmiştir.²⁵

Son yıllarda hemşirelik eğitiminde uygulamaların kanıta dayalı olması, bilginin beceriye dönüştürülmesi amacıyla simülasyon sistematiği ile öğrencilerin eğitilmesi, hasta bakımında standardizasyon ve akreditasyon çalışmalarındaki artış gibi gelişmeler yaşanmaktadır. Bu çalışmalar, hemşirelerin eleştirel düşünme ve karar verme yeteneklerini artırırken, hemşirelikte inovasyon çalışmalarının kolaylaştırılmasına da katkı sağlayabilir.²⁴ Hemşirelik eğitimcilerinin inovasyonu başlatmak ve sürdürmek için dikkate almaları gereken iki temel nokta bulunmaktadır. İlk olarak, hemşirelik eğitimi veren kurumların ortak bir vizyon etrafında bir araya gelerek stratejik planlar oluşturmaları önemlidir. İkinci olarak, hemşirelik öğrencilerinin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerini destekleyen yenilikçi stratejilerin hemşirelik müfredatlarına entegre edilmesi gerekmektedir. Bu iki temel yaklaşım, hemşirelik eğitimini daha etkili ve güncel hale getirme amacını taşır ve inovasyonun hemşirelik pratiği içinde daha yaygın olarak benimsenmesine katkı sağlayabilir.^{23,25}

İnovasyon, hemşirelik bakımının kalitesini artırmak ve sürdürmek açısından kritik bir rol oynar. ICN tarafından 2009 yılında belirtildiği gibi, hemşirelik uygulamalarında inovasyon, sağlığın desteklenmesi, hastalıkların önlenmesi, risk faktörlerinin tanımlanması, önlenmesi ve sağlığı geliştirici davranışların teşvik edilmesi gibi alanlarda yeni bilgi, yöntem ve hizmetlerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynar. Hemşirelik hizmetlerinin planlanması, sunulması ve değerlendirilmesinde inovatif stratejilerin kullanılması, verilen hizmetin kalitesini doğrudan etkileyen kritik faktörlerden biridir.^{25,26}

Dünyada hemşirelikte inovatif ürünlere ilişkin; yenidoğanların dış yaşama uyumlarının kolaylaştırılmasını sağlayan Kanguru Bakım Modeli, bası yaralarının önlenmesini sağlayan WOCN Programı, diyalizde harcanan sürenin kısalmasını sağlayan Diyaliz Pompası Bağlantı Makinası, kateter enfeksiyonlarının azaltılmasını sağlayan HOUDINI Protokolü, taburculuk işlemlerinin hızlı ve kolay yürütülmesini sağlayan Sanal Hemşire Karakteri gibi birçok örnek verilebilir. Yine ülkemizde, 2006'da Özlem Bektaş Oktay tarafından, stoma bakımı ve pansuman işlemini kolaylaştıran bir aparat olan Stomakit'i geliştirilmiştir. 2012'de Meltem Kaya ve Nursen Ülke, kemoterapi hastalarının infüzyon aletinden kurtulmalarını sağlayan Portlet aletini geliştirmişlerdir. 2015'te İkbal Engin ve Meltem Soyhan, Uterus Masaj Kemerini (Uterustaki atonilerin erken dönemde saptanması ve erken müdahale edilmesini sağlayan ürün) isimli inovatif bir ürün geliştirmişlerdir.²⁷

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE YAPAY ZEKA KULLANIMI

Yapay zeka, bir bilgisayar sisteminin veya bilgisayar kontrollü robotun insanlara benzer veya onlardan daha iyi öğrenmesini, akıl yürütmesini, algılamasını, çıkarım yapmasını, iletişim kurmasını ve kararlar almasını sağlayan teknoloji olarak tanımlanmaktadır.²⁸ Yapay zeka, cep telefonları, akıllı televizyonlar ve giyilebilir cihazlar gibi teknolojilerin kullanımı ile günlük yaşamlarımızla iç içe geçmiş

durumdadır. Yeni yapay zeka teknolojileri hızla ortaya çıkmakta ve sağlık sistemlerinde yapay zeka sağlık teknolojilerinin kullanımı, büyük miktardaki araştırma kanıtlarının yanı sıra klinik ve hasta verilerinin sınıflandırılmasına ve analiz edilebilmesine olanak sağlamaktadır.^{29,30} Genel olarak yapay zekanın eğitimin bireyselleştirilmesinde, doğru kaynakları doğru zamanda sunabilmede, insanoğlunun baş edemeyeceği boyutta olan bilgi yoğunluğunda kaybolmasını önlemede fayda sağlayacağı düşünülmektedir.³¹

Yapay zeka sağlık teknolojilerinin hemşirelik eğitimine entegrasyonu, hemşirelerin gelişen klinik ve teknolojik ortamda hastanın klinik sonuçlarını optimize etmek için gerekli bilgilerle yeterince donatılmasını sağlamak için gereklidir. Yapay zeka sağlık teknolojileri sağlık uygulamalarını değiştirdikçe, sağlık profesyonellerinin bu teknolojik gelişmeleri operasyonel hale getirmek için mevcut uygulama yöntemlerini uyarlamaları gerekecektir.³² Bu nedenle, hemşirelerin yeni teknolojileri desteklemek için gerekli olabilecek yeni modeller, çerçeveler ve teoriler oluştururken yapay zeka sağlık teknolojilerinin hemşirelik uygulamalarının kavramsal temeline nasıl entegre edilebileceğini anlamaları önemlidir. Bu, klinik karar verme sürecini geliştirmek için Yapay zeka sağlık teknolojilerinin artan kullanımı ve geleneksel hemşire-hasta ilişkisini etkileme potansiyelleri göz önüne alındığında özellikle önemlidir.³⁰

Yapay zeka teknolojisi, hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine ve gerçek dünyadaki hasta bakımı durumlarına hazırlanmalarına yardımcı olabilecek daha karmaşık ve karmaşık simülasyonlar oluşturma konusunda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu tür simülasyonlar, öğrencilere hasta bakım durumlarını taklit eden gerçekçi senaryolar sunarak, onların klinik becerilerini ve karar verme süreçlerini güvenli bir ortamda uygulamalarına olanak tanımaktadır. Yapay zeka araçları, doğru uygulama ve yönergelerle hemşirelik eğitiminde insan etkileşimlerini tamamlayabilir ve geliştirebilir, hemşirelik öğrencilerini hızla değişen sağlık hizmetleri ortamına hazırlayabilir ve hemşirelik mesleğini ilerletebilir. Yapay zekanın hemşirelik eğitiminde etkileşimli öğrenme deneyimleri ve zaman kazandıran fırsatlar gibi faydaları yadsınamaz, ancak potansiyel riskler, kullanımında dikkatli ve bilinçli bir yaklaşımı gerektirir.³³ Hemşirelik müfredatında yapay zeka tabanlı araçların uygulanması önemli maliyetler içerebilir ve yazılım, donanım ve personel eğitimi ile ilgili harcamalar ve bunların entegrasyonu için teknoloji ve altyapıya yatırım yapılmasını gerektirebilir.^{33,34}

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE SANAL GERÇEKLIK KULLANIMI

Hemşirelik eğitiminde sanal gerçeklik teknolojisi, simülasyon öğreniminin yaygınlaşmasına paralel olarak giderek daha fazla kullanılmaktadır. Teknolojik çözümler, öğrencilerin klinik becerileri simüle edilmiş bir hasta bakım ortamında uygulamalarına ve tekrar etmelerine olanak tanımaktadır.³⁵ Bu olanakların yanı sıra, hemşirelik eğitiminde ve öğrenci becerilerinin geliştirilmesinde, öğrencilerin eleştirel bakış açısına sahip olmalarını sağlamaktadır.³⁶

Sanal gerçeklik, geleceğin hemşirelik işgücününün eğitiminde dönüştürücü olma potansiyeline sahiptir, ancak eğitim sağlayıcıların, klinisyenlerin ve sağlık hizmeti alıcılarının teknolojinin geliştirilmesine daha aktif bir şekilde dahil olmaları gerekmektedir. Sanal gerçekliğin hem eğitim ortamlarında hem de uygulama ortamında hemşireliğe sunacağı çok şey vardır.³⁷

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK KULLANIMI

Son yıllarda hemşirelik eğitiminde öğrenilmesi zor olan kapsamlı beceri eğitimi için simülasyon mankenleri, sanal ortam simülatörleri, videolar, eğitsel oyunlar ve mobil uygulamalar kullanılmaktadır.³⁸ Günümüzün teknolojik yeniliklerinden biri olan arttırılmış gerçeklik (AG) teknolojisi de yeni nesil teknolojik yenilikler arasında yerini almaya başlamıştır. Gerçek ve sanal dünyayı bir araya getirme özelliği ile deneyime dayalı öğrenmeye katkı sağlamakta ve eğitim alanında yaygınlaşmaktadır. Sağlık sisteminin yapı taşlarından biri olan hemşirelik profesyonellerinin eğitim ve öğretiminde de AG teknolojisi uygulamalarının yaygınlaştığı görülmektedir.^{39,40}

Pınar Marlı ve Ünlüsoy Dinçer yazdıkları derlemede, AG teknolojisi, hemşirelik öğrencilerinin lisans müfredatında yer alan zor teorik içeriklerin yanı sıra maketler üzerinde öğrenilmesi zor olan uygulama alanları sınırlı soyut psikomotor becerilerin öğrenilmesi açısından bilgi ve klinik becerilerine olumlu katkılar sağlayacağını belirtmişlerdir. Ayrıca bu teknolojik gelişmenin mobil cihazlara entegre edilmesiyle daha fazla öğrenciye ulaşılacağını, öğrenme sürecinin güçleneceğini ve öğrencilerin uygulamalara ilişkin özgüven kazanacağını düşündüklerini ifade etmektedirler.⁴⁰

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE MODÜL/MODÜLER PROGLAMLAMA VE ENTEGRE EĞİTİM SİSTEMİNİN KULLANIMI

Modüler programlama, öğrenme-öğretme sürecinde içeriğin analizlere dayandırılarak küçük bütünler halinde düzenlendiği bir eğitim yaklaşımını ifade etmektedir.⁴¹ Bu yaklaşım, bireysel öğrenme ile yeterli gelişimine odaklanır ve öğrencinin aktif katılımını teşvik eder. Aynı zamanda farklı programlar arasında geçiş yapmayı mümkün kılan, esnek ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilen bir eğitim modelidir. Modüler sistemler, mesleki ve genel konuları belirli bir hiyerarşi içinde birleştirir ve öğrencilere istedikleri konuyu istedikleri yerde ve kendi hızlarında öğrenme fırsatı sunar. Öğrencileri motive eder ve mesleki uygulamalarla gerçekçi bağlantılar kurmalarına olanak tanır. Bu nedenle modüler sistemler, eğitimde daha etkili ve kişiselleştirilmiş bir yaklaşım sunar.^{41,42}

Modüller, öğrenme hedeflerini, öğelerini, öğretim araçlarını, metin ve görsel içerik düzenini içeren, öğrenme hedefine ulaşıp ulaşılmadığını değerlendiren bir yapıya sahiptir. Bir modül, genellikle tanıtım, giriş, amaçlar, değerlendirme ve içerik oluşturma gibi temel aşamalardan oluşur. Her modül belirli bir beceri veya bilgi alanını kapsar ve bu alanın girişini, davranışsal amaçlarını, gerekli araçları, açıklamaları, grafikleri, öğrenme etkinliklerini ve amaçların ne derece gerçekleştirildiğini değerlendirmeye yardımcı olan ölçme araçlarını içerir. Bu şekilde modüller, öğrenme sürecini yapılandırır ve etkili bir öğrenme deneyimi sağlar.⁴³

Hemşirelikte modül veya entegre eğitim programları, sağlık ve hastalık konularını içeren temel konuların bilgi ve becerilerini kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Türkiye'de, 1999 yılından itibaren birçok üniversitenin hemşirelik lisans eğitiminde entegre eğitim modeli kullanılmaya başlanmıştır. Bu model ile, hemşirelik eğitimi daha bütüncül ve yapılandırılmış bir şekilde sunulurken temel bilgi ve beceriler aktarılabilmektedir.⁴⁴ Bu program, tek bir disiplinle sınırlı olmadığı için ve problem çözme süreci bilgi entegrasyonunu gerektirdiği için, hemşirelik eğitiminde entegrasyon modeline daha fazla önem verilmektedir.⁴⁵ Entegrasyon modeli, holistik öğrenmeye dayalıdır, yani öğrencilere bilgiyi parçalar halinde değil, bir bütün olarak görmelerini sağlar. Bu model, farklı konu alanlarını birbirine bağlar ve öğrencilere konular arasında ilişki kurma becerisi kazandırır. Bu sayede hemşirelik öğrencileri, karmaşık sağlık sorunlarını daha iyi eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirebilirler.^{46,47}

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE KONTROL LİSTELERİNİN KULLANIMI

Kontrol listeleri, temel kriterleri düzenlemek veya belirli durumlar ve prosedürler için temel adımları ve eylem öğelerini hatırlamak için kullanılan bir klinik karar destek sistemidir. Bu listeler, sağlayıcıların ayrıntıları hatırlamalarına yardımcı olur, önemli adımların atlanmasını önler, cerrahi prosedürleri standartlaştırmada yardımcı olur, klinik performansı iyileştirmeye ve hataları tanımlamaya yardımcı olur. Bu nedenle kontrol listeleri, sağlık hizmetlerinde güvenliği artırmak ve kaliteyi iyileştirmek için önemli konuma sahiptir.⁴⁷ Bu şekilde, bir faaliyetin tüm yönlerinin gözden geçirilmesi ve hiçbir ayrıntının göz ardı edilmemesi için yaygın bir şekilde kullanılır.⁴⁸

Kontrol listeleri ayrıca eğitim amaçlarının belirlenmesi, ders gerekliliklerinin, beklentilerin ortaya konması, öğrenme deneyimlerinin incelenmesi, deneyimlere rehberlik etme, öğrencilere geri bildirim verme, öğretim materyallerini geliştirme, öğrenme deneyimlerini nesnel bir biçimde değerlendirme amacıyla kullanılabilir.⁴⁸ Kontrol listelerinin temel amacı hataları en aza indirmek ve özellikle stresli koşullar altında çalışan sağlık profesyonelleri için odaklanmaya ve hafızayı desteklemeye yardımcı olmaktadır.^{49,50} Bu listeler, eğitim veren her hemşirenin her yeni hasta ile aynı konuları kontrol etmesini sağlayarak tutarlılık sağlayabilir. Bu sayede, sağlık hizmeti alan bireylerin bakımı daha güvenli ve standart hale getirilebilir. Bu anlamda kontrol listeleri, hemşirelik uygulamalarında kaliteyi artırmak için etkili bir araçtır.⁵¹

SONUÇ

Hemşirelik eğitiminde, modern öğrenme yöntemlerinin ve teknolojilerin kullanımı giderek daha önemli hale gelmektedir. Hemşirelik eğitiminde simülasyonlar, hemşire ve öğrencilere gerçek dünya senaryolarını taklit ederek pratik deneyim kazandırmak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu teknolojiler, klinik becerilerin gelişmesine, acil durumların yönetilmesine ve hemşirelik bakımının kalitesini yükselteceği düşünülmektedir. Sanal gerçeklik, yapay zeka, artırılmış gerçeklik ve simülasyon gibi teknolojiler hemşirelik uygulamalarına katkıda bulunmaktadır. Bu gelişmeler daha bütünsel bir eğitim sunarak öğrencilere geniş bir perspektif kazandırmaktadır. Hemşirelik bakım uygulamalarındaki

bu yenilikler, hemşirelerin daha iyi eğitim alabilmelerine, hasta bakım kalitesinin yükselmesine ve sağlık sektöründeki değişen gereksinimlere daha iyi cevap verilebilmesini sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Culha Y, Acaroglu R. The relationship amongst student nurses' values, emotional intelligence and individualised care perceptions. *Nursing ethics*. 2019;26(7-8):2373-2383.
2. Can Ş, Acaroğlu R. Hemşirelerin Mesleki Değerlerinin Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları ile İlişkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2015;23(1):32. doi:10.17672/fnhd.93977
3. Eskimez Z, Acaroğlu R. Bakım Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenirliği. *Cukurova Medical Journal*. 2019;44(4):1172-1180.
4. Taylan S, Alan S, Kadioğlu S. Roles of nursing and autonomy. *Hemar-G*. 2012;14(3):66-74. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hemarge/issue/52726/695536>
5. Aydemir Gedük E. Hemşirelik Mesleğinin Gelişen Rollerini. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*. 2018;5(6):253-258. doi:10.17681/hsp.358458
6. Edeer AD, Sarıkaya A. The use of simulation in nursing education and simulation types/Hemşirelik eğitiminde simulasyon kullanımı ve simulasyon tipleri. *Journal of Education and Research in Nursing*. 2015;12(2):121-126.
7. Sarı D, Erdem H. Hemşirelik eğitiminde yüksek gerçekli simülasyon kullanımı: Literatür incelemesi. *Journal of Human Sciences*. 2017;14(4):3690-3707.
8. Kapucu S, Bulut H. Turkish nursing students' views of their clinical learning environment: A focus group study. *Pak J Med Sci*. 2011;27(5):1149-1153.
9. Cant RP, Cooper SJ. Use of simulation-based learning in undergraduate nurse education: An umbrella systematic review. *Nurse education today*. 2017;49:63-71.
10. Koukourikos K, Tsaloglidou A, Kourkouta L, et al. Simulation in clinical nursing education. *Acta Informatica Medica*. 2021;29(1):15.
11. Chernikova O, Heitzmann N, Stadler M, Holzberger D, Seidel T, Fischer F. Simulation-based learning in higher education: A meta-analysis. *Review of Educational Research*. 2020;90(4):499-541.
12. Aebersold M. The History of Simulation and Its Impact on the Future. *AACN Advanced Critical Care*. 2016;27(1):56-61. doi:10.4037/aacnacc2016436
13. Ryall T, Belinda KJ, Gordon CJ. Simulation-based assessments in health professional education: A systematic review. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*. 2016;9:83-95. doi:10.2147/JMDH.S99388

14. Mıdık Ö, Kartal M. Simülasyona Dayalı Tıp Eğitimi. *Marmara Medical Journal*. 2010;23(3).
15. Aebbersold M. The history of simulation and its impact on the future. *AACN advanced critical care*. 2016;27(1):56-61.
16. Luceus M. Examining How Learning Content Is Presented in the Simulation Lab with High-Fidelity Human Patient Simulation. Published online 2020.
17. Smith MB, Macieira TGR, Bumbach MD, et al. The use of simulation to teach nursing students and clinicians palliative care and end-of-life communication: a systematic review. *American Journal of Hospice and Palliative Medicine®*. 2018;35(8):1140-1154.
18. Lathrop A, Winningham B, VandeVusse L. Simulation-based learning for midwives: background and pilot implementation. *Journal of Midwifery & Women's Health*. 2007;52(5):492-498.
19. Seiden SC, Galvan C, Lamm R. Role of medical students in preventing patient harm and enhancing patient safety. *BMJ Quality & Safety*. 2006;15(4):272-276.
20. Rhodes ML, Curran C. Use of the human patient simulator to teach clinical judgment skills in a baccalaureate nursing program. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*. 2005;23(5):256-262.
21. Khalil AI, Hantira NY, Alnajjar HA, Khalil A, ALnajjar H. The Effect of Simulation Training on Enhancing Nursing Students' Perceptions to Incorporate Patients' Families Into Treatment Plans: A Randomized Experimental Study. *Cureus*. 2023;15(8).
22. Heydari N, Rakhshan M, Torabizadeh C, Salimi G. Research article Individual innovation from the perspective of nursing students: A qualitative study. *BMC nursing*. 2023;22(1):1-11.
23. Ekin F. Hemşirelik Öğrencilerinin Girişimcilik Hisleri ve Potansiyelleri ile Hemşirelik Eğitimindeki İnovasyona İlişkin Düşünceleri. *Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep Üniversitesi*; 2016.
24. Gao L, Lu Q, Hou X, Ou J, Wang M. Effectiveness of a nursing innovation workshop at enhancing nurses' innovation abilities: A quasi-experimental study. *Nursing Open*. 2022;9(1):418-427.
25. Dil S, Uzun M, Aykanat B. Innovation in nursing education. *Journal of Human Sciences*. 2012;9(2):1217-1228.
26. Kaya N, Turan N, Aydın GÖ. A concept analysis of innovation in nursing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;195:1674-1678.
27. Özbey H, Başdaş Ö. Hemşirelikte inovasyon. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2018;5(18):1-7.
28. Robert N. How artificial intelligence Nursing Management. *Nursing Management*. 2019;50(9):30-39. <https://doi.org/10.1097/01.numa.0000578988.56622.21>

29. Ronquillo CE, Peltonen LM, Pruinelli L, et al. Artificial intelligence in nursing: Priorities and opportunities from an international invitational think-tank of the Nursing and Artificial Intelligence Leadership Collaborative. *Journal of Advanced Nursing*. 2021;77(9):3707-3717. doi:10.1111/jan.14855
30. Buchanan C, Howitt ML, Wilson R, Booth RG, Risling T, Bamford M. Predicted Influences of Artificial Intelligence on Nursing Education: Scoping Review. *JMIR Nursing*. 2021;4(1):e23933. doi:10.2196/23933
31. Akgerman A, Özdemir Yavuz ED, Kavaslar İ, Güngör S. Yapay Zekâ ve Hemşirelik. *Journal of Artificial Intelligence in Health Sciences*. 2022;2(1):21-27. doi:10.52309/jaihs.v2i1.36
32. Fernandes MN de F, Esteves RB, Teixeira CAB, Gherardi-Donato EC da S. O presente e o futuro da Enfermagem no Admirável Mundo Novo. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*. 2018;52(0):1-5. doi:10.1590/s1980-220x2017031603356
33. De Gagne JC. The State of Artificial Intelligence in Nursing Education: Past, Present, and Future Directions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2023;20(6). doi:10.3390/ijerph20064884
34. Kandemir F, Azizoglu F, Terzi B. Hemşirelikte Yapay Zekâ ve Robot Teknolojilerinin Kullanımı. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2023;27(2):118-127.
35. Dang BK, Palicte JS, Valdez A, O'Leary-Kelley C. Assessing Simulation, Virtual Reality, and Television Modalities in Clinical Training. *Clinical Simulation in Nursing*. 2018;19:30-37. doi:10.1016/j.ecns.2018.03.001
36. Dean S, Halpern J, McAllister M, Lazenby M. Nursing education, virtual reality and empathy? *Nursing Open*. 2020;7(6):2056-2059. doi:10.1002/nop2.551
37. King D, Tee S, Falconer L, Angell C, Holley D, Mills A. Virtual health education: Scaling practice to transform student learning: Using virtual reality learning environments in healthcare education to bridge the theory/practice gap and improve patient safety. *Nurse Education Today*. 2018;71(February):7-9. doi:10.1016/j.nedt.2018.08.002
38. Gündoğdu H, Dikmen Y. Hemşirelik Eğitiminde Simülasyon. *Hemşirelik Eğitiminde Simülasyon*. 2017;3(4):172-176. doi:10.37609/akya.2442
39. Wüller H, Behrens J, Garthaus M, Marquard S, Remmers H. A scoping review of augmented reality in nursing. *BMC Nursing*. 2019;18(1):1-11. doi:10.1186/s12912-019-0342-2
40. Martlı EP, Unlusoy Dincer N. Technology in nursing education: Augmented reality. *Pamukkale University Journal of Engineering Sciences*. 2021;27(5):627-637. doi:10.5505/pajes.2020.38228
41. Dejene W. The practice of modularized curriculum in higher education institution: Active learning and continuous assessment in focus. *Cogent Education*. 2019;6(1):Research-Article.
42. Garrett BM, MacPhee M, Jackson C. Evaluation of an eportfolio for the assessment of clinical competence in a baccalaureate nursing program. *Nurse education today*. 2013;33(10):1207-1213.

43. Gömleksiz MN, Erten P. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Modüler Öğretim Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler: Nitel Bir Çalışma. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2010;7(1):174-198.
44. Toraman AU, Temel AB, Kalkım A, Balyacı ÖE. Klasik ve entegre eğitim modeli ile öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2013;6(3):132-138.
45. Chaghari M, Saffari M, Ebadi A, Ameryoun A. Empowering education: A new model for in-service training of nursing staff. Journal of advances in medical education & professionalism. 2017;5(1):26.
46. Şengül F. Hemşirelik Eğitim Modellerinin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Eğilimlerine Etkisi: Çok Merkezli Çalışma. Çukurova Üniversitesi; 2010.
47. Scott SS, Henneman EA, Nathanson BH, et al. Use of a transfusion checklist by student nurses to improve patient safety. Journal for Nurses in Professional Development. 2020;36(1):33-38.
48. Şenyuva E, Şen Y. Performance Evaluation Tools Used in Nursing Education: Rubrics and Checklists: Traditional Review. Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences. 2023;15(1):263-274. doi:10.5336/nurses.2022-91771
49. Hales BM, Pronovost PJ. The checklist—a tool for error management and performance improvement. Journal of critical care. 2006;21(3):231-235.
50. Turkelson C, Keiser M, Sculli G, Capoccia D. Checklist design and implementation: critical considerations to improve patient safety for low-frequency, high-risk patient events. BMJ Simulation & Technology Enhanced Learning. 2020;6(3):148.
51. Mueller PS, Glennon CA. A nurse-developed prechemotherapy education checklist. Clinical journal of oncology nursing. 2007;11(5).